

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/28/2014
Identifikačné číslo spisu:	6012200237
Dátum vydania rozhodnutia:	16.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6012200237.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci navrhovateľa: O. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/52/2012 - 71 zo dňa 12. decembra 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/52/2012-71 zo dňa 12. decembra 2013 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil preskúmané rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 08.03.2012, ktorým táto priznala navrhovateľovi s poukazom na ust. § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a § 112 a § 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) starobný dôchodok od 17.04.2001 vo výške 6 569,- Sk mesačne, ktorý na základe jednotlivých, v rozhodnutí konkretizovaných valorizačných zvýšení zvýšila od 1. januára 2012 na 416,80 € mesačne.

V odôvodnení rozhodnutia uviedla, že starobný dôchodok navrhovateľa, na ktorý mu vznikol nárok dovŕšením fyzického veku 60 rokov bol vymieraný z II. pracovnej kategórie. Celková započítaná doba zamestnania predstavovala 16 260 dní, t. j. 44 rokov, pre výšku dôchodku však bolo rozhodujúcich len 42 rokov, po dosiahnutí fyzického veku 18 rokov.

Navrhovateľ získal dobu zamestnania v III. pracovnej kategórii v rozsahu 21 rokov a v II. pracovnej kategórii v rozsahu 21 rokov. Základná výmera starobného dôchodku s ohľadom na výkon práce v II. pracovnej kategórii predstavovala 55 % jeho priemerného mesačného zárobku, ku ktorej od 21. roku

zamestnania pripočítala za každý rok zamestnania v II. pracovnej kategórii 1,5 % jeho priemerného mesačného zárobku a za každý rok zamestnania v III. pracovnej kategórii 1 % jeho priemerného mesačného zárobku. K základnej výmere starobného dôchodku (55 % jeho priemerného mesačného zárobku) tak pripočítala maximálne možných 25 % jeho priemerného mesačného zárobku a jeho starobný dôchodok určila ako 80 % z jeho priemerného mesačného zárobku, ktorý bol určený z piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokov 1993 - 1997 vrátane. Zistený priemerný mesačný zárobok v uvedenom období predstavoval 5 557,- Sk mesačne, po úprave vyplývajúcej z ust. § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. 3 519,- Sk mesačne. 80 % z tejto sumy predstavovalo 2 816,- Sk mesačne.

Takto určená suma starobného dôchodku navrhovateľa bola zvýšená na základe jednotlivých zákonom upravených zvýšení jeho sumy od roku 2001 až do 01.01.2012 na celkových 416,80 € mesačne. Jednotlivé zvýšenia sumy starobného dôchodku odporkyňa v odôvodnení rozhodnutia konkretizovala s poukazom na aplikovanú právnu úpravu, ňou určené percentuálne zvýšenie dôchodkovej dávky i konkrétnu sumu zvýšenia. V súlade s právnym názorom krajského súdu vysloveným v rozhodnutí 26Sd/95/2011-36 z 08.12.2011 započítala do dosiahnutého zárobku navrhovateľa v roku 1996 aj vyplatenú náhradu straty na zárobku vo výške 6 620,- Sk a vo výpočte sumy starobného dôchodku ju zohľadnila už od vzniku nároku naň, t. j. od 17.04.2001.

Proti uvedenému rozhodnutiu odporkyne podal navrhovateľ opravný prostriedok podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“).

Krajský súd napadnuté rozhodnutie odporkyne podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že od vzniku zamestnania, od roku 1956 až do dosiahnutia fyzického veku 60 rokov, kedy navrhovateľovi vznikol nárok na starobný dôchodok, získal navrhovateľ 16 260 dní zamestnania, t. j. 44 rokov a 200 dní. Z toho v III. pracovnej kategórii 7 335 dní od roku 1981 do roku 2001 a v II. pracovnej kategórii od roku 1956 do roku 1981 8 925,- dní. Pre určenie výšky dôchodku bolo rozhodujúce obdobie len po dosiahnutí 18. roku veku, preto pre určenie jeho výšky mu bolo započítaných 21 rokov v II. pracovnej kategórii a 21 rokov v III. pracovnej kategórii.

Jeho priemerný mesačný zárobok, z ktorého bola určená suma jeho starobného dôchodku pri maximálnej výmere 80 % podľa § 22 ods. 1 písm. b) ods. 2 a ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení bol zistený v súlade s ust. § 12 ods. 3 písm. a) z rozhodného obdobia 10 po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom mu vznikol nárok na dôchodok, t. j. z rokov 1993 - 1997 vrátane, bol zistený vo výške 5 557,- Sk a v súlade s ust. § 12 ods. 6 cit. zákona upravený na 3 519,- Sk mesačne a 80 % tejto sumy predstavovalo starobný dôchodok ku dňu vzniku nároku naň, ku ktorej odporkyňa následne pripočítala jednotlivé zákonné zvýšenia.

Pre určenie priemerného mesačného zárobku navrhovateľa mu bol v roku 1993 zohľadnený vyplatený čiastočný invalidný dôchodok vo výške 20 349,- Sk a v roku 1994 vo výške 23 553,- Sk (v roku 1993 poberal navrhovateľ čiastočný invalidný dôchodok v období od 1. januára 1993 do 5. marca 1993 vo výške 1 557,- Sk, od 6. marca 1993 do 5. decembra 1993 vo výške 1 874,- Sk a od 6. decembra 1993 do 31. decembra 1993 vo výške 1 987,- Sk). Od 1. januára 1994 do 5. septembra 1994 predstavoval jeho čiastočný invalidný dôchodok 1 987,- Sk mesačne a od 6. septembra do konca roku 1994 2 217,- Sk mesačne. Navrhovateľ bol poberateľom čiastočného invalidného dôchodku od 1. novembra 1981 a poberal ho až do priznania starobného dôchodku. Dňom 9. februára 1981 bola uňho zistená choroba z povolenia. V rokoch 1995 - 1997 nebol navrhovateľovi do zisteného hrubého zárobku započítaný vyplatený čiastočný invalidný dôchodok, pretože to už právna úprava neumožňovala (§ 11 vyhlášky č. 149/1988 Zb.).

V rokoch 1993 - 1996 vrátane sa za hrubý zárobok považovala aj vyplatená náhrada straty na zárobku pri zistenej chorobe z povolenia, ktorá bola navrhovateľovi tak, ako bola prvotnými podkladmi

preukázaná zohľadnená v jeho hrubom zárobku. V roku 1997 nebola vyplatená náhrada straty na zárobku zahrnutá do jeho hrubého zárobku preto, že to už právna úprava neumožňovala.

Päť zárobkovo najlepších kalendárnych rokov navrhovateľa bolo určených aj s ohľadom na počet vylúčených dní, ktoré ovplyvňujú zistenie dosiahnutého hrubého zárobku v tom - ktorom roku. Zistený hrubý zárobok navrhovateľa, so započítaním aj vyplatenej náhrady straty na zárobku, prípadne čiastočného invalidného dôchodku (v závislosti od aktuálne platnej právnej úpravy) vo výške 281 561,- Sk bol použitý pre určenie priemerného mesačného zárobku a jeho upravenej sumy tak, ako to z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva.

Na základe uvedeného krajský súd zhodnotil, že odporkyňou boli zohľadnené všetky výhrady a usmernenia krajského súdu, vyplývajúce z jeho predchádzajúcich rozhodnutí (26Sd/50/2008-30, 26Sd/26/2009-131, 26Sd/95/2011-36), týkajúce sa zistenia hrubého zárobku navrhovateľa v piatich zárobkovo najlepších rokoch rozhodujúceho obdobia ku dňu vzniku nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a prehľadného, náležite zdôvodneného zvýšenia priznaného starobného dôchodku na základe jednotlivých valorizačných zvýšení postupne ku dňu rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku.

Opakovane vznášaná námietku navrhovateľa, týkajúcu sa jeho požiadavky, aby odporkyňa pri výpočte sumy jeho starobného dôchodku vychádzala z príjmu, ktorý by bol mal dosahovať, keby si bývalý zamestnávateľ voči nemu riadne plnil mzdové povinnosti, nepovažoval krajský súd za dôvodnú. Podľa názoru súdu táto skutková okolnosť, pokiaľ existovala, by mohla byť predmetom riešenia len v rámci vzájomného vzťahu medzi zamestnávateľom navrhovateľa a navrhovateľom. V čase rozhodovania o priznaní starobného dôchodku bolo možné vychádzať len z takých príjmov navrhovateľa, ktoré boli v konaní nesporne preukázané.

II.

Stručné zhrnutie odvolacích námietok navrhovateľa

Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. d) a f) O.s.p., t. j. z dôvodu, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia a je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

Navrhovateľ namietal, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku obmedzil na konštatovanie, že odporca určil priemerný mesačný zárobok, aj päť zárobkovo najlepších rokov v rámci rozhodného obdobia správne, a to bez bližšieho vysvetlenia, prečo si tento názor osvojil.

Napadnutý rozsudok považuje za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, nakoľko z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, na základe čoho krajský súd konštatoval, že odporca určil päť zárobkovo najlepších rokov pre výpočet starobného dôchodku navrhovateľa správne. V odôvodnení nie sú uvedené príjmy navrhovateľa v rokoch 1991 - 2000. Rovnako namietal aj to, že krajský súd neuviedol počet vylúčených dní v rokoch rozhodného obdobia, pričom počet vylúčených dní môže byť pre určenie, ktorých päť rokov je zárobkovo najlepších, rozhodujúci. Dôvodil tým, že rok, v ktorom je dosiahnutý vyšší príjem, ale v ktorom posudzovaný nemal žiadne alebo len málo vylúčených dní môže byť vyhodnotený ako zárobkovo horší ako rok, v ktorom mal síce nižší zárobok, ale mal viac vylúčených dní.

Ďalej uviedol, že krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku skonštatoval, že odporca rešpektoval právny názor krajského súdu, vyslovený v už skorších rozhodnutiach v totožnej veci a do priemerného hrubého zárobku započítal aj náhradu za stratu zárobku za rok 1996. Pre toto konštatovanie podľa názoru navrhovateľa nie je dostatok dôvodov. Poukázal pritom na rozsudok Okresného súdu Lučenec č. k. 9C/296/98 - 226 zo dňa 12.09.2001, ktorým bola zamestnávateľovi navrhovateľa uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu za stratu zárobku. Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že mzda navrhovateľa v roku 1996 predstavovala sumu 34 308,00 Sk, náhrada mzdy, ktorá bola

zamestnávateľom uhradená predstavovala sumu 33 089,00 Sk a doplatok mzdy navrhovateľovi na základe uvedeného rozsudku predstavoval sumu 6 620,00 Sk, spolu 74 017,00 Sk. K uvedenej sume je potrebné pripočítať čiastočný invalidný dôchodok navrhovateľa v roku 1996 v sume 12 852,00 Sk. V skutočnosti mal byť navrhovateľovi za rok 1996 započítaný príjem vo výške 86 869,00 Sk a nie 62 101,00 Sk pri 77 vylúčených dňoch ako to urobila odporkyňa.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody navrhovateľ navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Stanovisko odporkyne k odvolacím námietkam

Odporkyňa vo svojom vyjadrení č. XXX XXX XXXX X zo dňa 21.02.2014 uviedla, že námietky navrhovateľa považuje za nedôvodné.

Ďalej uviedla, že navrhovateľovi bol čiastočný invalidný dôchodok započítaný pre výpočet starobného dôchodku v súlade s § 6 ods. 2 vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 290/1994 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení. Rovnako má za to, že náhrada za stratu zárobku je navrhovateľovi zhodnotená na základe preukázaného skutkového stavu.

Odporkyňa trvá na vecnej správnosti preskúmaného rozhodnutia a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nebolo dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 16. marca 2016 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa ust. § 12 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení „priemerný mesačný zárobok je mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v piatich zárobkove najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období; ak prichádza do úvahy viac rozhodných období, je priemerným mesačným zárobkom mesačný priemer hrubých zárobkov z toho rozhodného obdobia, v ktorom je tento priemer najvyšší.“

Podľa ust. § 12 ods. 6 zákona o sociálnom zabezpečení „ak priemerný mesačný zárobok vypočítaný podľa odsekov 1 až 5 prevyšuje sumu 2 500 Sk, počíta sa suma 2 500 Sk v plnej výške, zo sumy nad 2 500 Sk do 6 000 Sk jedna tretina a zo sumy nad 6 000 Sk do 10 000 Sk jedna desatina; na sumu nad 10 000 Sk sa neprihliada.“

Podľa ust. § 21 ods. 1 písm. e) zákona o sociálnom zabezpečení „občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 60 rokov.“

Podľa ust. § 22 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení „základná výmera starobného dôchodku tvorí 55 % priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie.“

Podľa ust. § 22 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení „k základnej výmere sa občanom uvedeným v odseku 1 písm. a) a b) od 21. roka zamestnania a ostatných od 26. roka zamestnania pripočítajú za

každý rok zamestnania v II. pracovnej kategórii 1,5 % a v III. pracovnej kategórii 1 % priemerného mesačného zárobku.“

Podľa ust. § 22 ods. 3 zákona o sociálnom zabezpečení „pre zvýšenie podľa odseku 2 sa hodnotí len doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov do vzniku nároku na starobný dôchodok.“

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku navrhovateľa, že rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný. Dôvodil tým, že príjmy dosiahnuté v jednotlivých rokoch rozhodného obdobia sú vyššie ako tie, z ktorých vychádzala odporkyňa ako aj krajský súd. Na podporu svojich argumentov v podanom odvolaní uviedol tabuľku s uvedením výšky príjmov v jednotlivých rokoch rozhodného obdobia.

V súlade s podkladmi dostupnými odporkyni, táto zohľadnila príjmy navrhovateľa za rok 1996 v sume 68 721 Sk. Navrhovateľ neodôvodnene uvádza, že úhrn jeho príjmov z rok 1996 bol 92 726 Sk. Výšku tejto sumy ničím nepodložil. Naviac, navrhovateľ v bode III. podaného odvolania namieta, že odporkyňa mala navrhovateľovi za rok 1996 započítať príjem vo výške 86 869 Sk, teda v inej výške. Rovnako namietal že odporkyňa navrhovateľovi nezapočítala doplatok náhrady mzdy vo výške 6 620 Sk, uhradenej navrhovateľovi jeho zamestnávateľom na základe rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 9C/296/98-226 z 12.09.2001. Uvedené námietky odvolací súd nepovažoval za dôvodné nakoľko navrhovateľom uvedený doplatok bol odporkyňou započítaný do jeho príjmov za rok 1996 v súlade s právnym názorom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/95/2011-36 z 08.12.2011. Z napadnutého rozhodnutia odporkyne ako aj z osobného listu dôchodkového zabezpečenia vyplynulo, že pre určenie sumy starobného dôchodku navrhovateľa bol zohľadnený doplatok náhrady za stratu na zárobku v sume 6 620 Sk.

Námietka navrhovateľa, že odporkyňa bola povinná pre určenie sumy starobného dôchodku zohľadniť aj čiastočný invalidný dôchodok navrhovateľa, vyplácaný v roku 1996, nebola spôsobilá spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Vyhláškou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 290/1994 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení došlo k vylúčeniu čiastočného invalidného dôchodku, ako hrubého zárobku podľa § 12 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení na účely výpočtu priemerného mesačného zárobku. Navrhovateľom uvedený príjem nie je od 27.10.1994 podľa ustanovení § 12 zákona č. 100/1988 Zb. a § 11 vyhlášky č. 149/1988 Zb. ako zárobok na účel jeho starobného dôchodku započítateľný. Z podrobného a presvedčivého odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu tieto skutočnosti vyplývajú (strana 4. - 5. napadnutého rozsudku). Vzhľadom na uvedené ani túto námietku nebolo možné vyhodnotiť ako dôvodnú.

Navrhovateľ v podanom odvolaní namietol správnosť určenia piatich zárobkovo najlepších rokov rozhodného obdobia od roku 1991 do roku 2000, keď odporkyňa podľa jeho názoru neodôvodnene určila ako zárobkovo najlepšie roky 1993 až 1997. Súčasne namietal nezohľadnenie, resp. neuvedenie počtu vylúčených dní, ktorý môže byť pre určenie zárobkovo najlepších rokov rozhodujúci.

V súvislosti s touto námietkou odvolací súd opätovne poukazuje na vyššie uvedené nedostatočné podloženie navrhovateľom tvrdých skutočností. Nemožno spochybňovať údaje (t. j. hrubé zárobky za roky rozhodného obdobia, počet vylúčených dní), majúce základ v osobnom liste dôchodkového zabezpečenia navrhovateľa, kontrolnej zostave, evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia ničím nepodloženými a nekonkretizovanými tvrdeniami. Skutkové zistenia ohľadom hrubých zárobkov navrhovateľa v rozhodnom období majú svoj základ v administratívnom spise. Pokiaľ navrhovateľ tvrdí, že v skutočnosti boli jeho hrubé zárobky vyššie ako tie, ktoré zohľadnila odporkyňa pri rozhodovaní o starobnom dôchodku navrhovateľa, musí tieto podložiť hodnoverným spôsobom. Navrhovateľom predložené výpočty fiktívnych hrubých zárobkov v prípade absencie zníženej schopnosti vykonávania zárobkovej činnosti, ako ani tvrdené sumy hrubých zárobkov v rozhodnom období nie sú relevantné. Odporkyňa ako aj súdy sú povinné pri výpočte starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom

zabezpečení vychádzať z preukázaných hrubých zárobkov.

V navrhovateľovom prípade odporkyňa správne určila 5 zárobkovo najlepších rokov v rozhodnom období, pričom pri výpočtoch zohľadnila aj počet vylúčených dní pre prípad, aby výsledný priemerný mesačný zárobok nebol vypočítaný v nižšej sume. Rovnako zohľadnila vyplatenú náhradu za stratu na zárobku a čiastočný invalidný dôchodok a to v závislosti od platnej právnej úpravy. Odporkyňa pri rozhodovaní postupovala podľa podkladov, založených v administratívnom spise, ktorý je obrazom správneho rozhodnutia.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd vyhodnotil námietku nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu pre nedostatok dôvodov ako nedôvodnú. Súd pripomína, že nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov je pritom zásadne založená na nedostatku dôvodov skutkových, nie na čiastočných nedostatkoch odôvodnia súdneho rozhodnutia. Musí sa pritom jednať o vady skutkových zistení, o ktoré súd opiera svoje rozhodovacie dôvody. Za také vady možno považovať prípady, kedy súd oprel rozhodovacie dôvody o skutočnosti v konaní nezisťované, prípadne zistené v rozpore so zákonom, alebo prípady, kedy nie je zrejmé, či vôbec nejaké dôkazy boli v konaní vykonané. Napadnutému rozsudku uvedené nedostatky podľa názoru odvolacieho súdu nemožno vyčítať.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, v spojení s rozhodnutím odporkyne a administratívnym spisom dospel k záveru, že odvolacie námietky navrhovateľa neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozsudku krajského súdu a preto ho podľa ust. § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.